

V Bruseli 7. mája 2024
(OR. en)

8830/24

CONUN 100
ONU 52
DEVGEN 54
ACP 44
COAFR 144
COLAC 52
COASI 62
COEST 243
CLIMA 164

VÝSLEDOK ROKOVANIA

Od:	Generálny sekretariát Rady
Dátum:	7. mája 2024
Komu:	Delegácie

Predmet:	Závery Rady o malých ostrovných rozvojových štátoch – (závery Rady – 7. mája 2024)
----------	---

Delegáciám v prílohe zasielame závery Rady o malých ostrovných rozvojových štátoch, ktoré Rada prijala na svojom 4 021. zasadnutí 7. mája 2024.

Závery Rady o malých ostrovných rozvojových štátoch

1. Európska únia (EÚ) a jej členské štáty vítajú zvolanie 4. medzinárodnej konferencie o malých ostrovných rozvojových štátoch¹, ktorá sa bude konať 27. – 30. mája 2024 na Antigue a Barbude. Téma „Smerovanie k odolnej prosperite“ je veľmi dôležitá tak pre malé ostrovné rozvojové štáty, ako aj pre EÚ. EÚ víta, že rok 2024 bol vyhlásený za Medzinárodný rok malých ostrovných rozvojových štátov, čo je dobrou príležitosťou na začlenenie perspektív zohľadňujúcich malé ostrovné rozvojové štáty do medzinárodnej agendy.
2. EÚ posilňuje svoje partnerstvo s malými ostrovnými rozvojovými štátmi, a to na politickej úrovni, ako aj so zástupcami občianskej spoločnosti a podnikov. EÚ je plne odhodlaná rozvíjať spoluprácu s Alianciou malých ostrovných štátov (AOSIS) a jej predsedníctvom, ktoré v súčasnosti zastáva Samoa.

¹ 39 štátov: Antigua a Barbuda, Bahamy, Barbados, Belize, Cookove ostrovy, Dominika, Dominikánska republika, Fidži, Grenada, Guinea-Bissau, Guyana, Haiti, Jamajka, Kapverdy, Kiribati, Komory, Kuba, Maldivy, Marshallove ostrovy, Maurícius, Mikronézske federatívne štáty, Nauru, Niue, Palau, Papua-Nová Guinea, Samoa, Seychely, Singapur, Surinam, Svätá Lucia, Svätý Krištof a Nevis, Svätý Tomáš a Princov ostrov, Svätý Vincent a Grenadíny, Šalamúnove ostrovy, Tonga, Trinidad a Tobago, Tuvalu, Vanuatu a Východný Timor. 18 pridružených členov regionálnych komisií Organizácie Spojených národov: Americká Samoa, Americké Panenské ostrovy, Anguilla, Aruba, Bermudy, Britské Panenské ostrovy, Curaçao, Francúzska Polynézia, Guadeloupe, Guam, Kajmanie ostrovy, Martinik, Montserrat, Nová Kaledónia, Ostrovy Turks a Caicos, Portoriko, Severné Mariány a Svätý Martin.

3. Ostrovné štáty v Karibiku, Tichom oceáne, Atlantickom oceáne, Indickom oceáne a Juhočínskom mori zaujímajú kľúčové postavenie. Keďže sú prevažne malé – geograficky i z hľadiska počtu obyvateľov – akýkoľvek otras môže mať neprimerané, dokonca existenčné dôsledky pre ich spoločnosť, hospodárstvo a kultúru, najmä pre ženy a dievčatá, ako aj pre iné osoby v zraniteľnom postavení, ako sú pôvodné obyvateľstvo a miestne komunity. Pretože ide o ostrovy – často ležiace v nízkej nadmorskej výške a vzdialené – sú obzvlášť vystavené nepriaznivým vplyvom extrémneho počasia a pomaly nastupujúcim javom súvisiacim so zmenou klímy, ako je zvyšovanie hladiny morí a prenikanie slanej vody. Malé ostrovné rozvojové štáty sú, pokiaľ ide o ich hospodárstvo, reguláciu mikroklimy, kultúru a rekreáciu, závislé od oceánov ešte viac ako iné krajiny. Sú preto mimoriadne zraniteľné voči vplyvom zmeny klímy, potravinovej a výživovej neistote, znečisteniu morí, strate morskej biodiverzity, úbytku sladkovodných zdrojov, dezertifikácii, erózii pobrežia, degradácii pôdy a nezákonným, nenahláseným a neregulovaným rybolovným činnosťam.
4. Hoci sú malé ostrovné rozvojové štáty v prvej línii, sú tieto problémy výzvou a zodpovednosťou týkajúcou sa všetkých členov OSN, ktorí sa v septembri 2023 zišli na samite o cieľoch udržateľného rozvoja, aby potvrdili svoj „záväzok účinne vykonávať Agendu 2030 a jej ciele udržateľného rozvoja a dodržiavať všetky zásady, ktoré sú v nej zakotvené“. EÚ je odhodlaná podporovať prácu v tomto smere. Členovia OSN sa osobitným výzvam, ktorým čelia malé ostrovné rozvojové štáty, budú venovať aj na samite o zvyšovaní hladiny morí v septembri 2024 a na nasledujúcej konferencii OSN o oceánoch v júni 2025.
5. EÚ uznáva úlohu malých ostrovných rozvojových štátov v rámci pozitívneho vývoja, najmä v boji proti zmene klímy a pri ochrane životného prostredia. Malé ostrovné rozvojové štáty stoja na čele riešenia globálnych environmentálnych kríz, napríklad vytváraním „chránených morských oblastí“ vo svojich vodách, čím sa obnovujú biotopy a chráni biodiverzita, ako aj zabezpečením udržateľných modrých hospodárstiev. Malé ostrovné rozvojové štáty takisto pripravujú pôdu pre inkluzívnejšie opatrenia v oblasti klímy, politické rámce a kapacity.

6. Plánom SAMOA z roku 2014 (plán urýchlených spôsobov konania pre malé ostrovné rozvojové štáty) sa poskytol prostredníctvom svojich 15 prioritných oblastí jasný rámec pre činnosť. EÚ so záujmom očakáva spoluprácu s malými ostrovnými rozvojovými štátmi pri vykonávaní priorit, ktoré sa majú stanoviť na Antigüe a Barbude. V období medzi súčasnosťou a ďalšou konferenciou (v roku 2034) budú potrebné cielené a trvalé opatrenia.
7. EÚ víta navrhovaný viacrozmerý index zraniteľnosti (MVI) a vyzýva na jeho urýchlené schválenie, pretože malé ostrovné rozvojové štáty čelia výzvam v oblasti rozvoja a zraniteľnostiam, ktoré sa nedostatočne zohľadňujú v spoločných národných indexoch príjmov, ako sú HDP a HND na obyvateľa. Zhromažďovaním väčšieho množstva a rozčlenených údajov by sa malo MVI umožniť prijímať lepšie podložené rozhodnutia. EÚ nabáda všetky rozvojové inštitúcie, aby z tohto nového nástroja vychádzali s cieľom lepšie začleňovať faktory zraniteľnosti do svojich analýz a činností. EÚ dúfa, že bude spolupracovať so všetkými svojimi partnermi s cieľom zabezpečiť uznanie a uspokojenie osobitných potrieb rozvojových krajín.
8. EÚ víta rezolúciu, ktorú prijalo Valné zhromaždenie OSN 21. decembra 2020 a ktorá sa týka „štvorročného súhrnného politického preskúmania operačných činností na rozvoj systému Organizácie Spojených národov“, a je pripravená zapojiť sa do rokovaní o ďalšom preskúmaní s cieľom zabezpečiť, aby rozvojový systém OSN naďalej posilňoval podporu malých ostrovných rozvojových štátov.

9. EÚ a jej členské štáty sú odhodlané zohrávať konštruktívnu úlohu pred 4. medzinárodnou konferenciou o malých ostrovných rozvojových štátoch, počas nej i po nej, pokiaľ ide o priority stanovené v návrhu výsledného dokumentu. Na tento účel budú ďalej spolupracovať s partnermi, ktorí sa tiež zaviazali pracovať v prospech malých ostrovných rozvojových štátov, najmä so zástupcom generálneho tajomníka Organizácie Spojených národov a vysokým predstaviteľom pre najmenej rozvinuté krajiny, vnútrozemské rozvojové krajiny a malé ostrovné rozvojové štáty a s odborom OSN pre hospodárske a sociálne veci. EÚ víta skutočnosť, že Úrad OSN pre koordináciu rozvoja zriadil v októbri 2021 kanceláriu miestneho koordinátora a tím OSN pre Mikronéziu, ktorý zahŕňa Mikronézske federatívne štáty, Kiribati, Nauru, Palau a Marshallove ostrovy. EÚ oceňuje prácu riadiaceho výboru OSN pre partnerstvá pre malé ostrovné rozvojové štáty pri podpore partnerstiev. Vzhľadom na rozmanitosť malých ostrovných rozvojových štátov je dôležitá aj angažovanosť na regionálnej úrovni a spolupráca s regionálnymi organizáciami malých ostrovných rozvojových štátov.

10. EÚ dôrazne oceňuje úzke partnerstvo s malými ostrovnými rozvojovými štátmi v rámci rokovania OSN o klíme. EÚ si malé ostrovné rozvojové štáty váži ako kľúčových partnerov pri zdôrazňovaní potreby okamžitých, naliehavých a zrýchlených opatrení, ako sa zdôrazňuje v správach Medzivládneho panelu o zmene klímy (IPCC), Medzivládnej vedecko-politickej platformy pre biodiverzitu a ekosystémové služby (IPBES) a Medzinárodného panelu o zdrojoch (IRP). EÚ víta rozhodnutie konferencie COP 28 o globálnom hodnotení. EÚ a jej členské štáty úzko spolupracovali s malými ostrovnými rozvojovými štátmi na dosiahnutí výsledkov konferencie COP 28 vrátane spravodlivého, riadneho a náležitého prechodu od fosílnych palív v energetických systémoch a na urýchlení opatrení v tomto kritickom desaťročí. EÚ a jej členské štáty budú naďalej posilňovať spoluprácu s partnermi pri vypracúvaní a vykonávaní ambiciózných vnútroštátne stanovených príspevkov (NDC), ktoré účinne riešia záväzky prijaté v rámci globálneho hodnotenia, vrátane cieľov znižovania emisií v celom hospodárstve v súlade s obmedzením globálneho otepľovania na 1,5 °C, ako aj pri vykonávaní posilneného pracovného programu z Limy. EÚ víta rozhodnutie o sfunkčnení nových mechanizmov financovania vrátane fondu na pomoc rozvojovým krajinám, ktoré sú obzvlášť zraniteľné voči nepriaznivým účinkom zmeny klímy v reakcii na straty a škody. EÚ a jej členské štáty prisľúbili významnú podporu fondu, ako aj existujúcim mechanizmom financovania na podporu krajín, ktoré sú obzvlášť zraniteľné voči nepriaznivým účinkom zmeny klímy, v reakcii na straty a škody. EÚ je odhodlaná úzko spolupracovať s partnermi s cieľom urýchliť zelenú transformáciu a mať z nej prospech, ako aj podporovať vykonávanie globálnych záväzkov. EÚ je presvedčená o potenciáli energie z obnoviteľných zdrojov, vrátane energie z morských obnoviteľných zdrojov, pre hospodárstvo založené na oceánoch a ďalšie oblasti dôležité pre udržateľný rozvoj. EÚ naliehavo vyzýva členov skupiny G20, aby v tomto ohľade zaujali vedúcu úlohu, keďže produkujú takmer 80 % celosvetových emisií a zohrávajú kľúčovú úlohu pri riešení environmentálnych výziev.

11. Prostredníctvom našich zelených partnerstiev a pomoci pri spolupráci podporuje EÚ malé ostrovné rozvojové štáty pri vykonávaní globálneho rámca pre biodiverzitu z Kchun-mingu a Montrealu. Naše názory sa zhodujú v otázke ochrany a obnovy oceánov, a to aj prostredníctvom rýchlej ratifikácie, nadobudnutia platnosti a vykonávania dohody o biodiverzite mimo vnútroštátnej jurisdikcie a prípravou ambiciózných záväzkov na 3. konferencii OSN o oceánoch, ktorá sa bude konať v júni 2025 v Nice. EÚ a jej členské štáty uznávajú význam Dohovoru Organizácie Spojených národov o morskom práve (UNCLOS), ktorý poskytuje právny rámec, v ktorom sa musia vykonávať všetky činnosti v oceánoch a moriach. Všetky členské štáty EÚ podporili rezolúciu Valného zhromaždenia OSN č. 77/276, v ktorej sa požaduje poradné stanovisko Medzinárodného súdneho dvora k povinnostiam štátov v súvislosti so zmenou klímy. EÚ bude úzko spolupracovať aj s malými ostrovnými rozvojovými štátmi, ktorých živobytie je obzvlášť zasiahnuté znečistením plastmi, s cieľom ukončiť do konca roka 2024 rokovania o ambicióznom medzinárodnom právne viazanom nástroji, aby sa tento vážny problém ukončil. EÚ a jej členské štáty zdôrazňujú, že je dôležité do roku 2030 dosiahnuť neutralitu z hľadiska degradácie pôdy, a vítajú 16. konferenciu zmluvných strán Dohovoru OSN o boji proti dezertifikácii v Saudskej Arábii ako príležitosť na urýchlenie vnútroštátnych a globálnych opatrení v oblasti obnovy pôdy, zdravia pôdy, odolnosti voči suchu a zelenej transformácie.
12. Rovnaký prístup k prínosom digitalizácie, digitálnej transformácie spoločností, vedy, technológií a inovácií spolu so spravodlivým kvalitným vzdelávaním ponúkajú veľké vyhliadky na pokrok v inkluzívnom sociálno-ekonomickom rozvoji, a to aj prostredníctvom rozšírenia obchodu s cieľom prekonať nepriaznivé vplyvy odľahlosti; môže tiež pomôcť vymedziť, vykonávať a monitorovať ambiciózne vnútroštátne stanovené príspevky a podporiť adaptáciu na zmenu klímy. EÚ a jej členské štáty spolupracujú prostredníctvom centra digitalizácie pre rozvoj (centrum D4D) na rozvíjaní dialógu s partnerskými regiónmi vrátane Karibiku a Tichomoria s cieľom podporiť udržateľnú digitálnu transformáciu zameranú na človeka.

13. EÚ a jej členské štáty podporujú prebiehajúce úsilie o reformu medzinárodnej finančnej štruktúry a multilaterálnych rozvojových bánk, pričom vychádzajú z plánu Parížskeho paktu pre ľudí a planétu (4P) a agendy z Bridgetownu 2.0. So záujmom očakávame rokovania o reforme, a to aj v kontexte samitu o budúcnosti a 4. medzinárodnej konferencie o financovaní rozvoja, ktorá sa bude konať v roku 2025 v Španielsku.
14. Cieľom musí byť, aby sa v rámci celosvetového úsilia mobilizovali potrebné prostriedky zo všetkých zdrojov v záujme úplného a urýchleného vykonávania Agendy 2030 a Parížskej dohody vrátane zvýšenia likvidity a čo najlepšieho využitia obmedzeného zvýhodneného financovania. Spoločným záujmom je lepšie riešiť globálne výzvy a nerovnosti a chrániť globálne verejné statky, aby sa zabezpečilo, že žiadna krajina si nebude musieť vyberať medzi bojom proti chudobe a bojom za planétu. V tejto súvislosti podporujú EÚ a jej členské štáty rozvoj inovačných finančných nástrojov, ako sú doložky o odolnosti dlhu voči zmene klímy pre najzraniteľnejšie krajiny.
15. EÚ je dlhodobým partnerom malých ostrovných rozvojových štátov a podporuje ich pri dosahovaní cieľov udržateľného rozvoja. EÚ a jej členské štáty sú už spoločne ako Tím Európa najväčším darcom pre malé ostrovné rozvojové štáty, pričom poskytli finančné prostriedky vo výške viac ako 1,2 miliardy EUR vo forme dvojstrannej oficiálnej rozvojovej pomoci a príspevky pridelované prostredníctvom multilaterálnych organizácií v roku 2022. V rámci svojej stratégie Global Gateway spolupracujú EÚ a jej členské štáty v rámci prístupu Tímu Európa s malými ostrovnými rozvojovými štátmi prostredníctvom investícií do digitálnych technológií, životného prostredia, klímy a energetiky, dopravy, zdravotníctva, vzdelávania a výskumu. EÚ financuje vybrané hlavné strategické iniciatívy v prospech malých ostrovných rozvojových štátov, ako je iniciatíva globálnych zelených dlhopisov, Zeleno-modrá aliancia pre Tichomorie a úsilie o riešenie hrozby, ktorú predstavuje šírenie morských rias rodu Sargassum v Karibiku. Európska investičná banka poskytla (k decembru 2022) finančné prostriedky vo výške 3,47 miliardy EUR pre malé ostrovné rozvojové štáty vo forme úverových liniek pre miestne úverové inštitúcie na podporu malých a stredných podnikov, financovanie investícií do infraštruktúry a v oblasti energetiky, služieb, zdravotníctva, vzdelávania, poľnohospodárstva a rybárstva. EÚ takisto financuje program v objeme 35 miliárd EUR na podporu afrických, karibských a tichomorských malých ostrovných rozvojových štátov a pobrežných krajín vrátane programu Biospace v Karibiku, programu Bioscape v Tichomorí a podpory Fondu partnerstva pre kritické ekosystémy v západnom Indickom oceáne.

16. V rámci svojho humanitárneho programu pripravenosti na katastrofy podporuje EÚ už tri desaťročia posilňovanie kapacít vnútroštátnych orgánov a miestnych komunít predvídať dôsledky prírodných katastrof, ktorým sú malé ostrovné rozvojové štáty obzvlášť vystavené, reagovať na ne a zotavovať sa z nich. Spolupráca v tejto oblasti sa zintenzívni uzavretím memoranda o porozumení o riadení rizika katastrof medzi EÚ a Latinskou Amerikou a Karibikom, ktoré sa má podpísať v roku 2024, a začatím série dialógov medzi EÚ a krajinami Latinskej Ameriky a Karibiku o pripravenosti na katastrofy. EÚ pripomína, že je dôležité podporiť výzvu generálneho tajomníka OSN na iniciatívu „Včasný varovanie pre všetkých“, najmä odstrániť veľké medzery v údajoch týkajúcich sa pozorovania počasia a klímy zo strany malých ostrovných rozvojových štátov, zabezpečiť, aby varovania zodpovedali miestnym potrebám, a šíriť ich medzi miestne obyvateľstvo.
17. Okrem toho sa EÚ usiluje prostredníctvom stratégie Global Gateway prilákať a stimulovať investície súkromného sektora do malých ostrovných rozvojových štátov. Strategickou prioritou je posilnenie investičnej kapacity súkromného sektora, a to prostredníctvom zlepšenia podnikateľského a investičného prostredia, odstránenia technických prekážok obchodu, zabezpečenia rovnakých podmienok a využívania finančných nástrojov na získanie finančných prostriedkov. Pomocou tohto rámca opatrení poskytuje Európsky fond pre udržateľný rozvoj plus (EFSD+) záruky investorom zo súkromného sektora prostredníctvom rozvojových finančných inštitúcií.

18. Nová dohoda o partnerstve medzi EÚ a jej členskými štátmi s členmi Organizácie afrických, karibských a tichomorských štátov (OAKTŠ) bola podpísaná v novembri 2023. Táto dohoda je obzvlášť dôležitá pre malé ostrovné rozvojové štáty, keďže takmer všetky sú členmi OAKTŠ. Stanovuje sa ňou vysoká úroveň ambícií pre spoluprácu medzi EÚ a OAKTŠ v oblasti kľúčových spoločných zásad, ako sú ľudské práva, demokracia, mier a bezpečnosť, ľudský a sociálny rozvoj, zmena klímy a životné prostredie a migrácia a mobilita. Dohoda o partnerstve poskytuje malým ostrovným rozvojovým štátom rámec na ovplyvňovanie a podnecovanie globálnych iniciatív a na využívanie a budovanie konsenzu v otázkach, ktoré sú pre ne najdôležitejšie, a to tak s EÚ, ako aj v celosvetovom meradle a v duchu partnerstva. Tri nové regionálne protokoly, ktoré sú súčasťou dohody o partnerstve, uľahčia výmenu informácií a spoluprácu a budú prispôsobené potrebám a dynamike každého regiónu. Tento nový prístup umožňuje posilnenú spoluprácu vo všetkých regiónoch v kľúčových otázkach pre malé ostrovné rozvojové štáty, ako sú zmena klímy, ochrana životného prostredia a správa oceánov. Preukázalo sa, že dohody o hospodárskom partnerstve (DHP), ktoré EÚ podpísala s partnermi, majú pozitívny vplyv na hospodárstva dotknutých krajín. Z 33 štátov OAKTŠ, ktoré s EÚ uzavreli dohody o hospodárskom partnerstve, je 21 malých ostrovných rozvojových štátov. EÚ víta v rámci DHP medzi EÚ a Tichomorím krajiny Niue, Tongu a Tuvalu, ktoré sa chystajú dokončiť prístupový proces. EÚ so záujmom očakáva budovanie komplexného a vzájomne prospešného vzťahu s malými ostrovnými rozvojovými štátmi nad rámec nad rámec existujúcej spolupráce. EÚ bude pracovať na podpore spolupráce medzi malými ostrovnými rozvojovými štátmi a ďalšími ostrovmi, najmä s najvzdialenejšími regiónmi EÚ a zámorskými krajinami a územiami (ZKÚ), s ktorými majú niektoré spoločné rysy.
19. Pokiaľ ide o budúcnosť, EÚ bude budovať svoje partnerstvo s malými ostrovnými rozvojovými štátmi prostredníctvom spolupráce a dialógu, a to aj v oblasti globálnych výziev, technickej pomoci a podpory rozvoja kapacít, pričom bude vychádzať z dohôd, ktoré sa prijali na samite o cieľoch udržateľného rozvoja v roku 2023 a ktoré sa prijímú na 4. konferencii malých ostrovných rozvojových štátov, s cieľom zabezpečiť úspešný samit o budúcnosti, ktorý sa bude konať v septembri 2024, a priniesť výsledky na 4. konferencii o financovaní rozvoja.

20. EÚ so záujmom očakáva 4. konferenciu malých ostrovných rozvojových štátov a ďalší akčný program malých ostrovných rozvojových štátov so zmysluplným zapojením všetkých príslušných zainteresovaných strán vrátane občianskej spoločnosti, súkromného sektora, akademickej obce a mládeže. Sme pripravení prispieť k vykonávaniu akčného programu prostredníctvom spolupráce v prioritných oblastiach, ako sú zmena klímy, energetika a životné prostredie, modré a zelené hospodárstvo, začlenenie malých ostrovných rozvojových štátov do globálnych trhov, oficiálna rozvojová pomoc, ľahší prístup k financovaniu a investíciám súvisiacim s klímou, rozvojom a adaptáciou na zmenu klímy.
